

Kovács Réka: Felelősségünk önmagunkért és mások életéért – egy individuál-etikai probléma

Alkoholizmus

Opponensi vélemény

A dolgozat készítője az alkoholizmus témáját multidiszciplináris keretek között vizsgálja: nagyobb részt orvostudományi, szociológiai, családszociológiai, pszichológiai (agresszivitás-vizsgálatok), addiktológiai, vallástudományi/valláserkölcsi, jogi, kriminológiai, gazdasági, társadalomtörténeti, nemtudományi (nők és gyermekek bántalmazása, férfierőszak) kutatási tényekre támaszkodik, kevésbé az etikai /individuál-etikai összefüggések kiemelése jellemző a munkára.

Ez tetten érhető azon is, hogy a szövegben az etikai fogalomkészlet meglehetősen szűkösnek mondható, a szakszavak előfordulása ritka, ill. nem feltétlenül tudatosan a szerzőben egy – egy fogalom használatakor annak etikai műszó jellege az adott kontextusban (a leszokáshoz „kell önkontroll, szilárd elhatározás”, vagy : életcélvesztés, bizalom megingása stb.) Csak a kényszergyógykezelés alkalmazásának tilalmával kapcsolatban jön elő az emberi méltóság – egyéni cselekvési és döntési szabadság megnevezése, később egy helyen az egyéni felelősség fogalma is, ill. a dolgozat egy erősen lekerékített összefoglaló mondattal zárul: „Minden döntésünk súlyos következményekkel jár, nem csak magunkra, de a környezetünkben élő emberekre is negatív hatással lehet.

A dolgozat az alkoholizmus szűk, orvosi definíciójával indul, és *globális* problémaként jelöli meg a tárgyat, hiszen, a szerző érvelése szerint mindenki találkozik a jelenséggel, közvetlenül avagy közvetett úton. Ezt követően lehetne rátérni a témakör és a nézőpont szűkítésével az individuális etikai megközelítés mibenlétére, de ez nem történik meg. Helyesebben utalás történik az individuális etikai megközelítés úgymond *kielégítő* szerepére (Arno Anzenbachernek *tulajdonít* egy etikai felfogást, miszerint „A társadalmi problémák maguktól megoldódnak, ha az egyes személyek individuálisan jól és helyesen cselekednek”), de ezzel a szerző nem teljesen ért egyet. Baranyi Árpád „Egy mindenkiért, mindenki egyért – Keresztény társadalometika” című munkájában hozza (és az esszéíró ugyaninnen idézi) az Anzenbachernek tulajdonított mondatot, de Baranyi azt tévedésnek aposztrofálja. Kérdés, hogy a dolgozat írója jól érti-e a két morálteológus felfogását, s valójában kivel /mivel vitatkozik? Miért szociál-etikai szerzők állnak érdeklődésének homlokterében?

Az alkoholfüggőség összetett probléma, kialakulása okainak feltárása és így a lehetséges megoldások számbavétele is hiányos a dolgozatban. Nagy teret kap viszont a rendszeres és nagymértékű ivás *következményeinek* szerteágazó taglalása (fiziológiai- organikus, pszichés, anyagi-egzisztenciális, szociális, magánéleti, bűnügyi, demográfiai, és - meg nem nevezetten- morális következmények), mindezek pedig jórészt *össztársadalmi* szinten vizsgálva. Különös hangsúlyt kap a dolgozatban a fiatal *generáció* alkoholizálásának problémája. Ez valós probléma, de itt a dolgozat címével ellentétben nem individuális etikai perspektívából tekintett kérdés.

A szerző helyesen emeli be etikai tanulmányai nyomán az arisztotelészi erények közül a mértékletesség, ill. az erény mint középérték elvét a nagyivás, a mértéktelen italfogyasztás megítélésének mércéjeként.

A kulturált italfogyasztás döntően biológiai hasznosságát emeli ki, de helyesen mutat rá az élvezeti értékek helyére és szerepére az emberi értékek világában.

Eléggé részletesen szól a családon belüli erőszak problémájáról, ami önmagában is egy külön tanulmány tárgya lehetne.

Mindenképpen dicséretre méltó, hogy egy mai fiatal kritikusan szembenéz egy egyén i – családi – ösztársadalmi szinten igen káros jelenséggel. A dolgozat befejezésekor végül is eljut annak a kimondásához, hogy szabad döntéseinkért, cselekvéseinkért (értsd: egyéni) felelősséggel tartozunk önmagunkért és a velünk kapcsolatban lévő embertársainkért.

A felhasznált irodalomban kevés a filozófiai-etikai vonatkozású művek száma, Arisztotelész a főszövegben igen, a művek jegyzékében nem szerepel.

A dolgozat nyelvi megformálása rendben van, a szöveg jól olvasható.

Miskolc, 2017. márc. 13.

Dr. Hell Judit, egy. tanár